

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Episcopia de Hajdudorog.

V.

In următoarele publicăm memorandumul trimis Sfinții Sale Pontificelui din conferența episcopilor noștri ținută la 17 Faur 1912, informându-l pe deplin asupra situației create Bisericii noastre prin înființarea Episcopiei maghiare.

Nr. 1043—1912.

Preaferisitului Părinte

Papa Piu X.

S. Pontifice Roman

Roma.
Vatican.

In legătură cu epistola dto 14 Februarie 1912 nr. 1042, subștern Sanctității Voastre cu deosebită stimă protocolul luat în consfătuirea episcopilor Provinciei eclesiastice de Alba-Iulia și Făgăraș ținută în Blaj ziua 17, luna Februarie a. c.

Notez însă că episcopii, înainte de a-și fi dat votul, socotind importanța deosebită a lucrului, au crezut a fi oportun, ba chiar necesar să se știe ce părere au despre noul episcopat și mai ales despre dismembrarea mai multor parohii din corpul provinciei noastre metropolitane reprezentanții, capitulelor catedrale, a clerului ocupat cu grija pastorală și a poporului nostru din singuraticile dieceze, conchiemați și consultați anume din partea noastră.

Ce privește dismembrarea parohiilor și-a dat votul conform sf. Canoane ordinariului respectiv competent; dar prin subscrierea protocolului votul singuraticilor episcopi a devenit părerea comună a tuturor episcopilor acestei provincii metropolitane.

Premițând aceste fie-mi permis să lămuresc mai de aproape gândul episcopilor deus in protocol.

I. Ce privește chestia mai principală a înființării noii dieceze de rit grecesc, noi episcopii declarăm, precum am mai declarat expres și în sfatul episcopatului ungar din 9 Noemvrie a. c. 1911, că nu e nici o pedecă ca noua dieceză să se creeze pentru apărarea binelui sufletesc al ungarilor sau maghiarilor de rit gr-cat., numai să rămână prin aceasta înființare neatinsă integritatea teritorială și personală a diecezelor, cari constituie provincia bisericească română de rit grecesc. Numai și exclusiv în acest sens

trebuie să se priceapă consimțământul, despre care se face amintire în epistoalele Em-lui Principe-primate a Ungariei trimisa către Nunțiatura apostolică din Viena, din sfatul și adunarea amintită mai sus. Ce privește apoi chestiile particulare cari se referă la noua dieceză voiam să ne descoperim gândul numai după-ce sf. Scaun ne-ar fi împărășit la timp și vreme potrivită numărul și numele parohiilor cari ar fi să se rupă din diecezele provinciei noastre. Și fiind-că numărul și numele acestor parohii l'am știut numai în 8 Februarie 1912, când ni-s'a prezentat elențul lor împreună cu Memoriul adnexat al guvernului regesc unguresc, e evident că învoirea noastră dată în 9 Noemvrie anul 1911 nu s'a putut referi la dismembrarea parohiilor cuprinse în acel elenț.

De altcum va fi bine să notăm și aceea, că epistoalele amintite ale Em-lui Primate al Ungariei, trimise din adunarea episcopatului Ungar dato 9 Noemvrie anul 1911, n'au fost cetite în adunare, ci compuse numai mai târziu, și faptul, că toată chestia vlădicei acesteia a fost rezolvată foarte repede, așa că despre modalitățile cuprinse în ea nu s'a făcut amintire deloc sau mai deloc. Nu se poate deci spune că noi episcopii români ne-am dat deja învoirea și în ce privește modalitatea înființării noului scaun vlădicesc.

II. Pentru-ca să se poată deci pricepe și pondera îndejuns denegarea înviorii episcopilor noștri în ce privește dismembrarea parohiilor române de rit grecesc, grăbesc să espun următoarele:

Cu toate că mai întâiu episcopilor de Făgăraș și mai târziu celor de Oradea-mare li-s'au dat spre păstorire pe lângă credincioșii români și credincioșii greci, ruteni, sârbi și alți orientali întorși la sf. Unire și aflători pe teritoriul numitelor dieceze, totuși prin ridicarea și canonizarea prin sf. Scaun a limbei române de limbă liturgică, de caracterul distinctiv al acestor dieceze a fost pururea socotit cel românesc. Restaurându-se mai apoi provincia bisericească de Alba-Iulia prin bulla „Ecclesiam Christi” dto VI. Cal. Decembris anul 1857 dată de Pontificele f. f. Piu IX., această provincie a fost declarată de românească și ca atare a fost în chip legitim constituită, matriculată și recunoscută de legislația patriei noastre ungare.

„Prezentându-ni-se cât privește aceste, din partea Venerabilului nostru frate arhiepiscopul de Strigon, libera renunțare la drepturile sale metropolitane... spre mai marea mărire al lui Dumnezeu, spre înflorirea religiunii catolice și spre binele și mângăierea

sufletească a românilor, din indemn propriu cu deplină știință și matură cumpănire și din plenitudinea puterii noastre apostolice, scoatem și desiegăm dieceza de Făgăraș din Transilvania, care dela înființarea ei până acuma a fost supusă dreptului metropolitan al arhiepiscopului de Strigon, de dreptul și supunerea către numitul arhieru, (premergând învoirea acestuia), astfel că episcopia greco-catolici uniți ai acelei dieceze, precum și toate bisericile, toate orașele, târgurile și satele, parohiile matre și filii, schiturile și mănăstirile, instituttele, fie bisericești, fie lumești, fie călugărești, în sfârșit toate persoanele de ambele sexe de ori-ce grad, ord sau condițiune, să fie scoase și mântuite pentru totdeauna de ori-ce jurisdicție a metropolitului de Strigon, cui au fost supuse mai înainte și de ori-ce altă putere sau prerogativă jurisdicțională.

Mai departe scoatem și smulgem dieceza de Oradea-mare, care dela întemeierea sa a fost supusă jurisdicțiunii aceluiași arhieru de Strigon, în nrma înviorii și renunțării libere a acestuia, de sub jurisdicțiunea și auctoritatea sa, de așa, cât nu numai episcopii de Oradea greco-catolici uniți, ci și toate bisericile acelei dieceze, orașele, târgurile, satele, parohiile matre și filii, mănăstirile, instituttele de orice soi, și toate singuraticile persoane de ambele sexe, de orice grad și condițiune, în sfârșit tot ce există acolo să se socotească de asemenea scoase și scutite pentru totdeauna de auctoritatea și jurisdicțiunea veche a arhiepiscopului de Strigon. Așa stând lucrurile, ridicăm teritoriul atât a diecezelor de Oradea-mare și Făgăraș, cât și a celorlalte două dieceze de Lugoj și Gherla înființate de noi, dimpreună cu orașele, târgurile, satele și celelalte accesorii, la treapta de provincie bisericească greco-catolică, unită de limba română și astfel constituim pentru totdeauna cu aceeași auctoritate apostolică un scaun metropolitan, arhiepiscopesc metropolitan de Făgăraș pentru românii greco-catolici uniți...”

De aci s'a născut apoi datina potrivită de altcum firei ritului grecesc, că S. Scaun să facă pururea deosebire între manifestările particulare ale ritului grecesc după limbile liturgice aprobate de S. Scaun. Acest chip de a privi lucrurile pretindea să se facă deosebire în cadrele numirii generale de rit grecesc, între rit grec pur, greco-melehit, greco-rutean sau slav, și greco-român, precum de altcum se face această deosebire și în biserica de rit latin, după limba liturgică latină sau slavă sau mozarabică.

În patria noastră ungară legile civile cuprind sub numirea de catolici de rit grecesc pe toți catolicii cari îmbrățosează ritul grecesc, fie pe rutheni, fie pe maghiari fie în sfârșit pe români. Dar S. Scaun răsămându-se mai vărtos pe bulla supraamintită, s'a îngrijit deosebit ca în actele sale să nu fie confundați unii cu alții românii și ruthenii. Spre adevărarea acestei afirmații fie destul să ne referim la decretul S. Congregațiunii de Propaganda Fide, prin care românii din capitala țării, din Budapesta, sunt scoși de sub jurisdicția parohului rutean prin aceste cuvinte: „deci credincioșii români, fiind de alt rit, nu sunt supuși jurisdicției parohului bisericii rutheno-grecești din Budapesta. De asemenea a hotărât S. Scaun și în ce privește grija sufletească a Românilor emigrați în Statele Unite ale Americii, căci i-a supus jurisdicțiunii și grijei pastorale a episcopilor latini, și nu a episcopului rutean trimis în America din Galiția.

Din aceste premise putem deduce următoarele concluzii:

1. Ori și cât de laudabilă ar fi îngrijirea guvernului ungar în ce privește binele sufletesc al Ungurilor sau maghiarilor cari urmează ritul grecesc, totuși acesta nu poate fi urmărit spre paguba altor credincioși de ritul grecesc și cu știrbirea și nimicirea drepturilor câștigate, de cari se bucură sub scutul S. Scaun Apostolic diecezele și provinciile bisericești. — cum e în cazul de față și provincia noastră bisericească greco-română de Alba-Iulia și Făgăraș. — De fapt prin ruperea alor 104 parohii se știrbește integritatea provinciei noastre metropolitane și 76473 de credincioși, cari prin bulla „Ecclesiam Christi“ au fost scoși pentru totdeauna de sub orice altă auctoritate bisericească, ar fi supuși acum unei noi auctorități în afară de hotarele provinciei

noastre metropolitane, ceea ce sigur ar constitui o violare a aceleiași bulle apostolice, pe care eram obișnuiți s'o primim până acuma de bază neclintită a bisericii românești, bază cu care ne făliam în fața fraților noștri, cari petrec în schismă deplorabilă, ca și cu scutul neclintit al credinței, culturii și apărătoarea naționalității noastre.

2. Dar ceea ce e mai mult, prin ruperea aceasta a parohiilor noastre, credincioșii cari petrec în ele, ar fi siliți din partea însuși S. Scaun Apostolic, să-și schimbe ritul lor românesc și să îmbrățoseze ritul pur grecesc, în butul faptului, că S. Scaun asigurase pe răsăriteni în nenumărate documente, că nimic nu-i zace mai mult la inimă decât ca ritul oriental, să rămână neștirbit și disciplina, pe care au observat-o și profesat-o înainte de schismă, și care se razimă pe vechile lor liturgii și cărți rituale, să se țină cu scumpătate. Și nu trebuie să se uite împrejurarea că părinții noștri când încheiară în 1698 Unirea cu S. Scaun Apostolic, au declarat: „că astfel ne unim cu s. biserică romană și ne declaram de mădulare a ei, ca pe noi și urmașii noștri nime în ritul nostru răsăritean să nu ne clătească; ci toate ceremoniile, sărbătorile și posturile precum au fost până acuma așa să rămână și de aci încolo; și să avem voie ale săvârși acelea după vechiul calendar“. Iar episcopul când primi formula aceasta de unire, adause pentru ca să depărteze dela sine orice bănuială c'ar voi să schimbe ritul și să-i asigure pe ai săi deplin, la sfârșitul formulei clauzula: „Dar noi subserisii facem Unirea de așa, cât religia noastră, ritul bisericii, liturgia, posturile și ordul nostru să rămână nevătămate. Cari dacă nu se vor observa, nici pecețile noastre să n'aibă nici o tărie“].

1) v. Nilles. Simbolae vol. I pag. 205, 207.

Acest gând al primului nostru arhiepiscop și al preoților, cari au încheiat s. Unire, credincioșii noștri îl mărturisesc și acuma, și știirea credincioșilor din parohiile dismembrate de-ași schimba ritul, ar fi talmăcită în deobște ca o disconziderare a atâtor promisiuni solemne făcute din partea S. Scaun.

3. Dar în contra acestor argumente desfășurate din parte-ne se spune în memoriul guvernului unguresc, că nu e just și echitabil, ca credincioșii maghiari sau unguri să fie supuși Episcopilor rutheni și români, și că aceștia n'ar avea posibilitatea să-și apere propria limbă și naționalitate. Acestei obiecțiuni răspundem: N'a fost nici când gândul nostru sau al părinților noștri de-a oprima în biserică naționalitatea credincioșilor de altă limbă și de a-i despoia de mângâierile religiunii, oprind usul limbii materne a unui fiecăruia în tot ceea ce nu contrazice preceptelor bisericești. Astfel s'a întâmplat dară, ca și în trecut, — precum mărturisește și memoriul guvernului — credincioșilor maghiari și a celor români, cari mai bucurosi vorbesc ungurește, să li-se predice cuvântul Domnului în limba maghiară.

Să se noteze însă că singur limba pe care o vorbește cineva, nu e unicul criteriu al naționalității. Limba maghiară o vorbesc toți credincioșii noștri din clasa mai cultă, și în conformitate cu art. legii XVIII. din 1879, în două sau trei decenii vor vorbi-o toți locuitorii regatului; — astfel sunt întocmite legile țării noastre, pe cari și noi trebuie să le executăm, întru cât susținem școli publice.

Credem dară, că suntem cu toată prevenirea față de intențiile S. Scaun și a guvernului regesc dacă punem la dispoziția S. Scaun acele parohii, a căror credincioși nu-s de rit român, ci rutheni, cari nu folo-

FOIȚA.

Păcatele noastre.

— Povestire originală a „Unirii“. —

de Ioan Agârbicean.

(Continuare).

(5)

Grabnic se făcu prezentarea, apoi preotul, întorcându-se spre Pârveu.

— Acum de bun început nu ne vei refuza rugarea să iai ogina cu noi?

Aș! Nici o scuză! Noi la sate nu ne uităm atâta după etichetă!

Se servi ogina; domnișoara Victoria era tot mai sprintenă, și încet îi dispăru îmbujorarea, și cuteza să privească în liniște la Pârveu. Acesta răspundea la toate întrebările părintelui, unde studiase, din care sat era, pe unde mai colindase în anul de când e liber. El își spuse în libertate toate experiențele scurte ce și le câștigase până acum. A întâlnit până acum o sumedenie de oameni orbiți de interesele lor, oameni pătimiși, cari uitau foarte repede de binele celor pe cari îi conduceau. A văzut multă umbră și foarte puține luminișuri în sufletele oamenilor pe cari îi cunoștea și într'un sat, unde relațiile între intelectualii noștri sunt normale.

Domnișoara Victoria asculta și dansa, dar părea că nu pricepe nimic din ce spunea Pârveu. Privia pe furis fața lui albeneată, ochii albastrii, și părul creț. Il afla simpatic, ba chiar trumos. Și numai aceasta o interesa deocamdată.

Părintele se întărităsa la vin și nu-l slăbea nici pe Pârveu cu păhărelul. Amândoi rămăseră până târziu la masă.

* * *

Corul începu să se înfripe. Din Duminica aceea aproape în fiecare zi Pârveu se întâlnea cu părintele și cu Victoria. De multeori era invitat la ogină. Fata aceasta sprâncenată îi căzu simpatică lui Pârveu. Părea, că o ființă nouă învie într'însa, și-i îndulcește liniile feței, cari altfel păreau prea stricte. Nu-i plăcea însă numele Victoria, și asta i-a și spus-o fără incunjur.

— Ce se fac, răspunse fata zăpăcită plecându-și ochii mândri, nu eu sunt de vină?

— Dar ești învoită ca amândoi să facem o tocmeală?

— Ce, anume?

— Să-ți pun alt nume?

— Să văd, care ți-ar plăcea dumnitale, zise cu sfială fata.

— Eu o să-ți zic, de-aici încolo, cu învoirea dumnitale „leliță“.

— Leliță? răsse fata. „Leliță“ adause iar. Dar Pârveu spuse numele acesta cu atâta simțire, încât ea, înfiorată nu zise nici

„ba“ nici „da“, ci se mulțami să-i răspundă de-aci înainte la numele acela.

Ca două suflete curate și sincere, ei se împretiniră repede de-aci înainte. La repetițiile de cor, la preotul acasă, pe stradă, la plimbat, ochii lor începură să se urmărească ca atrași de puteri magnetice. În singurătatea satului iubirea lor înflori repede, spre marea bucurie a popii și spre adâncă mângâiere a preutesei.

Vorbiau bătrânii adeseori despre fata lor și Pârveu. Astfel într'o seară se puseră la sfat.

— Ar fi o parte cu care am putea fi mulțamiți, zicea preuteasa.

— Cred și eu. E un băiat de treabă. Nu bate crijele, nu cunoaște patima jocului de cărți. E un băiat deștept pe deasupra.

— Dacă ar ajunge și notar în locul nenei Marin, zicea preuteasa.

— Dacă!

— Ai vorbit tu vrodată cu bătrânul despre penzionarea lui?

— Penzionarea nenei Marin ar fi lucrul cel mai ușor. Dacă l-aș ruga eu și-ar cere-o imediat.

— Numai să nu te prea încrezi, răspunse preuteasa.

— Pentru ce nu m'aș putea încrede? Nu mi-a fost totdeauna binevoitor, și eu asemenea lui?

sesc în liturgie limba paleo-slavă. Dar ne vine foarte greu să cedăm parohiile, a căror credincioși, deși eventual folosesc în conversația de toate zilele mai ales limba maghiară, nu vreau să părăsească ritul lor român, — căci astfel făcând am vătăma constituția bisericii noastre particulare. Suntem doară datori să apărăm și menținem în vârtutea oficiului nostru neatinsă starea diecezelor provinciei bisericești.

Se face ce e drept observarea în raportul Emlui Primat, că în parohiile greco-române, cari ar fi să se încorporeze noiei dieceze, ar putea să se folosească câtăva vreme și limba liturgică românească. Această concesiune, puțină mângâiere ne procură, când socotim, că scopul avut în vedere este la urma urmelor despoierea autorității S. Scaun prin însuș dreptul a multor mii de credincioși de a se folosi de ritul aprobat de S. Scaun.

Sfântul Scaun cunoaște foarte bine frecările și turburările ce nu se pot potoli între italienii și slavii de sud pentru usul limbei liturgice. De ce mare folos va fi așa dară oprirea românilor de ași folosi limba liturgică, se poate prevedea foarte ușor!

III. Ce privește limba liturgică greacă-vechie, care se statorește pentru noua dieceză, nu voim să facem nici o observație ca nu cumva observațiile noastre să fie talmăcite de așa, ca și când am voi să împedecăm înființarea noiei dieceze. Totuși, în legătură cu părerea Emlui Principe-primat cuprinsă în des citatul raport: să se permită adevărat credincioșilor se folosească limba maghiară în părțile neesențiale ale cultului, observăm că aparține sf. Scaun apostolic să chibzuească dacă o astfel de concesiune să poate da sau ba. Fie-ne însă permis să reflectăm, că în ritul grecesc nu există ca în ritul latin așa zisa liturgie cetită, și unde e introdusă, a

fost introdusă numai prin abuz. Deci n'au loc la liturgie cântări în limba poporului (vernacula), căci toate răspunsurile se țin de esența liturgiei. Și precum în liturgia latină la exclamarea preotului „Sursum corda“ nu se poate răspunde cu „Habemus ad Dominum“ în limba poporului, tot așa exclamațiilor și ecteniilor, ce țin de liturgie, pe cari preotul trebuie să le zică în limba liturgică, trebuie să li-se deie răspuns din partea poporului în aceeași limbă liturgică.

Și după-ce am premis toate aceste, fie-ne permis să ne îndreptăm iarăși către sf. Scaun apostolic și să-l rugăm umilit în numele întregii provincii eclesiastice de Alba-Iulia a românilor, ca să oruțe moștenirea Domnului în stinul poporului român și să prevină primejdia recăderii în schisma funestă. E convingerea noastră nestrămutată că unirea cu sf. Scaun apostolic folosește deopotrivă Dinastiei habsburgice și patriei ungare. Nădejdea noastră a fost și este, aceeași nădejde care a nutrit și pe părinții noștri, — că întreg poporul român întors la unire s'a îndrepta spre Apus și se va simți tot mai atras spre simțemintele frățești ale poporului maghiar și grația suverană a regelui apostolic ungar, ceea-ce e folositor deopotrivă poporului românesc și unguresc. Căzând la picioarele Sanctității Voastre, cerșim cu supunere binecuvântarea apostolică.

Blaj în Ungaria, din conferința episcopilor provinciei metropolitane de Alba-Iulia, ținută în 17 Februarie anul 1912.

Bisericile străine din România. Corespondentul din București al hiperșovinistului „Bud. Hirlap“ anunță, că locuitorii bulgari din orașul Tulcea sunt

foarte mahniiți din cauza unui ordin dat de Episcopul român al Dunărei de jos, prin care oprește folosirea limbei bulgare la cultul divin.

Bulgarii nevoind a să acomoda ordinului au închis biserica. Acest fapt episcopul l'a adus la cunoștința Ministrului de Culte Arion, care cu forța a redeschis biserica, iar preotul — cu toate că e supus român — a fost escortat peste frontieră.

Să spunem mai departe, că din aceasta cauză între Ciangăii Moldoveni în asemenea situație ca și bulgarii, e mare iritație..., fiind siguri că soarta bulgarilor din Tulcea o vor ajunge și celelalte comunități bulgărești din țară. Esprimă apoi temerea, — că România voiește a sfârși odată deplin și radical cu naționalitățile sale.

Bulgarii din Tulcea au hotărât, că toți să treacă la biserica romano-catolică, care hotărâre telegrafice au adus-o și la cunoștința regelui Carol.

Nu putem ști dacă este adevărată aceasta știre, ori e numai o apucătură ca multe altele, făcută cu scopul de a acoperi multele amarăciuni și nedreptăți câte avem de a le suferi — noi cei de aici — din partea stăpânirii noastre mașteră. Așteptăm informațiuni dela frații noștri de dincolo. La tot cazul gestul acesta al Episcopului Dunărei de jos, care eventual s'ar repeta în alte condiții și față de Ciangăii din Moldova, nu le va fi pe plac stăpânitorilor noștri. Și e bine așa, cel puțin se vor trezi, macar pe o clipă la conștiință, că aceiași mare injurie ni-au făcut și ei nouă, silindu-ne să ne rugăm în o limbă străină de noi și firea noastră. Dinte pentru dinte!

Preuteasa tăcu un restimp, părea că se gândește cum are să spună ce avea pe inimă.

— Vasile ți-ăș spune o vorbă, zise ea în silă.

— Ei, s'auzim, făcu el cu vocea schimbată, ca și când ar bănuia ceva.

— Notărășița nu-i bucuroasă de fel, că fata noastră s'a împrietinit cu Pârveu, și se pare, că începe să-l convingă și pe notarul. Tu ști, că el a fost obișnuit să cam asculte de nevastă.

— Vorbești prăpăstii, care, ce i-ar putea face să nu se bucure de împrietinirea copiilor?

— Asta n'o știu nici eu. M'am tot gândit dar nu pot afla.

— Ei, asta-i! zise cu năcaz părintele. Iți pui tu ceva în cap, și ți-i numai decât să fie adevărat. Cred, că tu ești, ca orice muere, prea fricoasă.

— Nu, Vasile, nu-mi pun în cap nimic.

— Atunci ar trebui să ai dovezi.

— Am.

— Ai dovezi, că nu se bucură de împrietinirea copiilor? Apoi trebuie să-ți spun, că te înșeli. Trebuie să ști, că notarul are celea mai bune păreri și despre Pârveu și despre familia noastră. Tu ști cât o are de dragă pe Victoria.

— A avut-o dar acum se întoarce reata, zise mai cu tărie preuteasa.

— Bine, soro, dar pe ce te razimi când spui acuzelea acestea? întrebă cu mânie popa Vasile.

— Am să-ți spun, numai te liniștește. Nu-i nevoie să auză copiii ce vorbim. Ascultă dar. Mai întâi acum trei săptămâni am fost la notărășița. M'a primit foarte rece, cum nu-i era obiceiul nici când era suferindă. Prin toate vorbele, prin toate mișcărilor, îmi da se înțeleg, că i-e silă de mine.

— Voi muierile vă înșelați foarte ușor, o intrerupse neliniștit popa; pentru ce să-i fie silă de tine?

— Of, Doamne, zise preuteasa. Dar mi-ar plăcea și mie să mă înșel! Inșă nu cred. După ce am vorbit cu ea despre unele nimicuri, am văzut-o numai că-și împătură într'un fel ciudat buzele, și după ce și le despătură, îmi zise: „Ne orășenim, soro dragă, ne orășenim vād eu“. — Cum ne orășenim? zic, eu nu vād de loc. — Invățăm note și coruri acum la bătrânețe, zice, par'că țărănilor de coruri le arde. Imi zise vorbele acestea cu multă bunătate în ochi.

— Ei, Doamne, zic, dar nu noi bătrânii, ci tineretul, cine-i poate opri dela ce le place.

— Până acum nu i-a plăcut nici tineretului, zice. — Nu, zic, n'a avut cine să-i instrueze.

— Așa-așa, zice, ne-am orășeni dac'am putea, ori cel puțin din tot jocul acesta am trage un profit. Atâta mi-a zis și i-ar și-a împăturat buzele. Vedeam, că suflă greu,

mi-am luat adio și-am plecat. Ce era să fac?

— Hm! făcu părintele neliniștit. Poate era bolnavă.

— Nu era! din obișnuință o cunosc îndată când e bolnavă. Nu știu cum să-ți spun: par'că i ciudă pe noi doi și nu pe Victoria. Și acelaș simțemânt mi-se pare să-l fi descoperit și la notarul.

— Când? tot atunci?

— Nu, atunci nu era față. M'am întâlnit deunăzi cu dumnealui, și abia mi-a răspuns la o întrebare, două, se vedea foarte grăbit.

— Va fi fost, zise în silă popa.

— N'avea nici o grabă! Doamne sfinte, tu se vede n'ai mai vorbit cu ei de mult. Altfel e cu neputință să nu fi băgat de seamă o mare schimbare la ei, mai ales la notărășița. Schimbările acestea mai mult le poți simți, de altfel, decât vedea cu ochii.

— Hm! făcu părintele, asta ar fi o minune, ar fi o mare minune.

— N'ar fi rău să te interesezi și tu să vezi.

Din ziua aceea popa Vasile cerca să se încredințeze de ce i-a spus nevasta. Și spre marea lui uimire văzu, că preuteasa nu se înșelase. Notarul Marin din cât putea îl încunjura pe părintele.

(Va urma).

Corespondințe.

Din Sătmar.

Clerul și inteligenții din comitatul Sătmarului, după serioasă consfătuire ținute în Baiamare și în Seini, a hotărât, ca prin o deputațiune comitatensă să-l salute pe nou denumitul Episcop de Gherla Dr. Vasilie Hossu.

Motivele principale pentru prezentarea acestei deputațiuni au fost:

a) Pentru că Ilustr. Sa după împrejurările vremii nu a putut să țină o instalațiune sărbătorească, la care săr fi adunat reprezentanți din toate părțile diecezei;

b) Pentru că spiritele din aceasta dieceză sunt preocupate pentru viitor și dornice de a vedea îndreptate lucrurile rele și neajunsurile ce bântuie aceasta dieceză.

Era deci o pretenziune a sentimentului public, ca cler și mireni, intelectuali și țărani dinpreună cu învățătorimea bine simțitoare să se prezinte înaintea capului diecezei, arătând că suntem gata ai fi spre ajutor în toate întreprinderile pentru binele obștesc a diecezei.

Toate clasele noastre sociale numite au primit cu mare bucurie propunerea și planul acesta cu prezentarea deputațiunii și sau și adunat un număr frumos de preoți și inteligenți, țărani fruntași și învățători distinși ca să plece din Baiamare, în 24 l. c. spre Gherla. Cu două zile înainte însă a venit pe la șefii gărilor înștiințare oficioasă, că în urma ploilor torențiale comunicațiunea către Gherla este întreruptă în mai multe locuri.

Din cauza aceasta deputațiunea nu s'a putut prezenta.

Ca totuși aceasta mișcare frumoasă și loială să nu rămână necunoscută în marea publicitate, mai mulți membri ai deputațiunii au hotărât să se facă raport în ziaristică despre aceasta mișcare publicând totodată și textul adresei de salutare omagială, care era să se prezenteză din partea deputațiunii prin graiul oratorului său ales părintele dr. Vasilie Lucaciu înaintea Ilust. Sale.

Textul adresei sună așa:

Ilustrissime Dle Episcop!
Inalt Preasfințite Părinte!

Un dor tainic s'a deslănțuit din sute de mii de inimi credincioase și adânc îngrijorate de soarta diecezei noastre. Și fiindcă aripile acestui dor au fost rugăciuni sfinte și sincere, el a pătruns în Ceriurile înalte și au găsit milostivă primire la tronul Părintelui ceresc.

Și ce era acest dor, însoțit de aceste sfinte rugăciuni?

Noi, cari avem fericirea de a trăi în organismul supranatural al instituțiunii minunate, ce se numește Biserica Catolică, prin împărtășirea darurilor cerești, ca mădulări vii, din acest organism, știm și cunoaștem, ce însemnează vorba sf. Scripturi: „Pe voi

van pus Spiritul Sfânt să guvernați Biserica lui Dumnezeu“.

Guvernarea e grea și anevoioasă chiar și în lucrurile firești, civile-sociale, dar apoi ce va fi în cele supranaturale, unde prin legea darului desăvârșit trebuie să se întemeieze pe pământ împărăția lui Dumnezeu? Când ne gândim la slăbiciunea firei omenești, degenerată și stricată prin păcate, ne cuprinde necesarmente simțul de umilință și de dureroasă melancolie, iar la razele luminei cerești, ce ne strălucește în Biserica lui Hristos, firea omenească să înalță, prin cunoștiința vredniciei creștinului rescumpărat și redat înaltei sale destinațiuni.

În aceasta operă neîntreruptă și pururea nouă, precum totdeauna grandioasă de regenerare sufletească și de conducere pe calea desăvârșirii, prin adevăr și dreptate, au chemarea lór măreață episcopii de Dumnezeu orânduți, ca pildă făcându-se turmei cuvântătoare, pe toți să-i cucerească și răpindu-i din puterea vrăjmașului, lui Hristos să-i ducă Birnitori!

Nici ochi de vultur, nici geniu de om nu pot pătrunde în tainele acestor orândueli mai pe sus de fire, ci numai cei chemați a primi îndreptar dela dumnezeescul învățător, care a spus: „Învățați dela mine, pentru că eu sunt blând și smerit la inimă“.

Pătrunși de marea însemnătate a acestor adevăruri mântuitoare, în mijlocul cuprinderilor noastre de toate zilele și în starea de adâncă consternațiune sufletească, am tresărit de bucurie prestinească, auzind că bunul Dumnezeu au rânduit diecezei noastre văduvite, în persoana Inalt Preasfinției Voastre, pe mirele dorit, pe bărbatul destinat a ne răpi inimile cu iubire, pe omul faptelor mărețe, pe Păstorul înțelept și veghetor asupra intereselor turmei sale cuvântătoare!

Mărturisim cu toții, I. P. S., că trăim vremuri extraordinar de grele și că ori în câtrău privim, cu durere vedem și simțim, că naia vieții noastre bisericesti și naționale, este amenințată de valuri feroase.

Instinctiv privim în jur de noi și repetăm cuvântul de rugare al sf. Apostoli: Doamne mântuiește-ne că perim!

Și întru adevăr am cădea pradă desperațiunii, dacă am fi abandonați în puterile noastre omenești.

Răsună însă cu putere neîntrecută și vecinic deșteptătoare, cuvântul vieții: „Nu vă temeți eu sunt, nu vă temeți, eu am învins lumea, nu vă temeți că iscă, eu cu voi sunt, până la sfârșitul veacurilor“.

Impresurați de toate greutateile și de toate primeldiile vieții, iată la tine am venit I. P. S. P. bine știind, căroră le-a spus dulcele nostru Mântuitor: „Cine vă ascultă pe voi pe mine mă ascultă“.

De multe ori ne răpește durerea, de multe ori ne avântăm la idei de scăpare, ce-ți inspiră dreptul tău veșnic și nedreptățile ce le suferim, și totdeauna ne strălucesc înaintea ochilor sufletești cuvintele dulci de blânda invitare cerească: „Unde să mergem dela tine, că tu ai cuvintele vieții de veci“.

Cine ar fi în stare să descrie neajun-

surile, să zugrăvească în colori adevărate situația diecezei noastre?

Noi, care le știm și le cunoaștem, am venit plini de durere, dar cu toată încrederea, înaintea I. P. S. Voastre, măhniti până în adâncul sufletului, dar cu iubire fiască și cu nădejde într'un viitor mai fericit.

Am venit să facem mărturisire despre credința noastră în virtutea așezămintelor lăsate de Domnui Hristos în puterea regenerătoare a bisericii noastre gr. cat. române, în puterea nebiruită a conștiinței noastre naționale, față de toate uneltirile contrare.

Am venit, să dăm dovadă publică despre alipirea noastră sinceră către I. P. S. Voastră.

Și fiindcă suntem convinși că I. P. S. Voastră cunoașteți greutatea mari, cu cari trebuie să luptați, am venit să ne grupăm în jurul I. P. S. V. cu gândul hotărât, că suntem gata a asculta povețele sfinte și înțelepte, ce ni-le dați, suntem dispuși și gata ori când a sări în ajutorul Părintelui și Arhierului nostru și că suntem gata cu toată promptitudinea a conlucra cu Părintele nostru iubit, întru mărirea lui Dumnezeu și spre mântuirea sufletelor, spre înaintarea obștească a credincioșilor și spre înflorirea diecezei noastre.

Ca un semn al iubirii părintești și ca un avânt pentru alipirea, ascultarea și iubirea noastră, cerem binecuvântarea Arhierască și Vă aclamăm din inimă:

„Să trăiți la mulți fericiți ani!“

Dr. Vasile Lucaciu. Dr. Teofil Dragoș.

Insemnăm, că aceasta adresă s'a trimis Ilustrității Sale în semn de adâncă stimă și venerațiune.

Baiamare, la 25 Septembrie 1912.

Corespondentul.

Nr. 35—1912.

Convocare.

P. T. Membrii despărțământului Blaj al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“ sunt chemați la adunarea generală cercuală, ce se va ținea în 6 Octombrie n. 1912 la orele 10 a. m. în localul Casinei române din Blaj, cu următorul program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul cassarului.
4. Alegerea comisiunilor pentru censurarea rapoartelor.
5. Raportul comisiunilor.
6. Întregirea comitetului.
7. Eventuale propuneri.
8. Verificarea rapoartelor.
9. Inchiderea adunării.

Blaj, la 21 Septembrie n. 1912.

Dr. I. Maniu,
director.

Șt. Pop,
secretar.

Filip Haas și Fii
Fabrica: Sopron.

(30) 15—20

fabricanți de tapete și de stofe pentru mobile în Cluj, strada Unio Nr. 3. Mare asortiment în tapete și stofe de mobile, în perdele de stofă și de dantelă, plapome, linoleie, pânze cerate și tapete veritabile persiane.
Aranjamente complete pentru hotelurile și scalde.

Noutăți.

Cătră cetitori. Rugăm cu toată insistența pe stim. cetitori și abonenți ai foii, să binevoiască ași achita restanțele fără întârziere, de oarece și noi avem foarte multe datorințe de împlinit, și ni-ar părea rău, dacă am fi nevoiți să sistăm expedierea foii celor ce n'au trimis abonamentul, ori să-i reducem apariția iarăși la odată pe săptămână. Fără plata abonamentului la timpul său foaia nu poate să existe, căci n'are nici un sprijin de nicăieri. Și credem, că niciodată biserica noastră n'a avut lipsă de o foaie a sa, ca acum.

Reuniunea de misiuni sacre a preoților arhidiecezani și-a ținut adunarea generală anuală Miercuri în 25 Octombrie. Adunării i-a permis exercițiile spirituale pentru preoți, la cari presupunem că din cauza timpului nefavorabil, pios — au luat parte foarte puțini frați. Meditațiunile sacre și conferențele în mod alternativ li-an ținut: părintele spiritual Stefan Roșian și Clarissimul dr. Ioan Coltor. La adunarea generală a luat parte și Escelenția Sa metropolitul Victor, care ca un preabun părinte a ținut să promoveze pilele ținte urmărite de această reuniune, dăruind 300 cor. pentru înmulțirea capitalului. Fapta I. P. nostru Metropolit a fost încununată de aclamările cele mai calde a tuturor celor prezenți.

Congregația comitatului nostru e convocată în ședința ordinară pe 14 crt. n. La ordinea zilei obiecte de mai puțină importanță: socoți, preliminară, modificări de statute ș. a.

Invitare. Gimnaziul superior din Năsăud invită la serata declamatorică-muzicală împreună cu joc, pe care o va aranja cu concursul „Reuniunii române de cântări” din loc Vineri la 4 Octombrie st. n. 1912 în Năsăud în sala de gimnastică a gimnaziului la ocazia onomasticeii Majestății Sale Regelui, a venirii Il. Sale Episcopului Dr. Vasile Hossu, și a aniversării a 49-a a deschiderii gimnaziului. Venitul este destinat pentru fondul „Mesei studenților” dela gimnaziu. Suprasolvirile se vor chita în raportul gimnazial.

Știri literare. Venerabilul profesor dela Craiova, compatriotul nostru d. M. Străjanu, și acum e de un zel neobosit. Zilele aceste a scos de sub tipar frumoasa poemă idilică al lui Goethe: Hermann și Dorothea, tradusă în metrul textul original. Cine nu cunoaște aceasta frumoasă poemă, devenită clasică, bogată cu cugetări adânci și sănătoase plină de tablouri de toată frumuseța luate din natură și din viața zilnică. Intr'adevăr poema aceasta este, după-cum spune un scriitor, de o simplitate aleasă, este o morală în acțiune, o icoană a virtuții sub cele mai atrăgătoare colori. Și chiar de aceea Hermann și Dorothea e pusă în planul de învățământ al școlilor superioare, atât pentru frumuseța-i poetică și stilară, cât mai ales pentru fondu-i curat și cinstit. Recomandăm buna traducere a d-lui Străjanu tuturor.

Convocare. Onor. membri ai Despărțământului XXIX. al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român precum și toți, cari doresc înaintarea în literatura și cultura poporului român, sunt invitați la adunarea generală ordinară a acestui Despărțământ, ce se va ținea în Șeica-mare la 6 Oct. st. n. la orele 2 după amiază în sala cea mare a hotelului comunal.

Serbările „Asociațiunii”. Programul serbărilor împreună cu adunarea generală a „Asociațiunii”, convocată în Sibiu la 13 și 14 Octombrie n. a. c., e următorul:

I. Sâmbătă seara, în 12 Oct. n. a. c. va fi o masă comună a la carte în restaurantul Brote.

II. Duminică în 13 Octombrie n. a. c.

1. Serviciu divin în catedrala ortodoxă și în biserica gr.-cat.

2. La orele 11 a. m., în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii”, ședința primă a adunării generale, cu programul oficial.

3. Indată după ședința desvălirea bustului lui Gheorghe Barițiu, cu următorul program.

a) Discursul prezidentului Andreiu Bârseanu,

b) Desvălirea monumentului,

c) Un cor, cântat de elevii seminarului Andreian.

d) Discursurile delegaților societăților și depunerea cununilor,

e) Un cor, cântat de elevii seminarului Andreian.

4. La orele 2 p. m. masă comună în sala hotelului „Unicum”. Prețul unui tacâm 8 cor.

5. La orele 4 p. m., în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii” ședința festivă a secțiilor științifice literare. Conferența dlui dr. Ioan Lupăș despre Gheorghe Barițiu și alte conferențe.

6. Seara la orele 8, în sala dela Gesellschaftshaus concertul reuniunii române de muzică din Sibiu. Intre altele se vor cânta: Loreley de Mendelsohn. Dna Veturia Triteanu va cânta 3 cântece. Dșoara Anicuța Voilean va executa un concert de Mozart cu acompaniamentul orchestrei orașenești, iar orchestra va cânta Rapsodii românești, compoziții a marelui nostru artist G. Enescu.

Prețurile de intrare: loc. I. 4 cor., loc. II. 3 cor., loc. III. 2 cor., loc. de stat 1 cor., I. loja de balcon: 16 cor., loja parter 12 cor.

III. Luni, în 14 Octombrie n. a. c.:

1. La orele 8 a. m., în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii”, ședința a doua a adunării generale, cu programul oficial.

2. La orele 3 p. m. continuarea ședinții a doua a adunării generale.

3. Seara la orele 9, în sala dela Gesellschaftshaus petrecere cu jocuri naționale, executate de membrii societății „Hora”. Pentru dansatoare costumul național e obligator. Prețurile de intrare: 1 persoană 4 cor., o familie de 3 persoane 8 cor. Loja I. 25 cor., loja a II-a 16 cor., loja a III-a 12 cor.

Programul amănunțit al tuturor serbărilor se va găsi în Sibiu la biroul „Asociațiunii”.

Bilete pentru banchet, concert și petrecere se vând la oficiul de cassă al „Asociațiunii”. Cei cari voiesc să lea parte la banchet, să binevoiască a se anunța oficiului de cassă al „Asociațiunii” cel mult până în 10 Octombrie n. a. c.

Pentru primirea oaspeților s'a constituit un comitet de primire, care va aștepta toate trenurile ce sosesc în Sibiu, începând dela 12 Octombrie orele 4 dim. până la 13 Octombrie 10.36 ore seara. Membrii comitetului de primire vor purta o cocardă albă. Cei cari doresc să aibă locuințe în hotel, vor binevoi a se adresa direct la hotelurile: Impăratul Romanilor, Neurihrer, Royal, Schmidt, Bonfert, Unicum, Fritz Markus (fost Mihai) și hotel Național. Cei cari doresc să locuiască în camere particulare, sunt rugați să se anunțe până în 8 Octombrie n. a. c. dlui Teodor Romul Popescu, funcționar la „Albina” și secretarul comitetului de primire, comunicându-i numărul persoanelor, cari vreau să locuiască într-o odaie. Sibiu, 25 Septembrie 1912. Biroul „Asociațiunii”.

Din Teiuș. Primim următoarele șire: Sărbătoarea Nașterii P. C. Vergure s'a prăznuit anul-acesta cu osebită solemnitate, căci cu acest prilej s'a sfințit frumosul steag al reuniunii femeilor române puse sub patronajul sfinței Marii. Societatea aceasta pentru împodobirea bisericeii s'a înființat de abia de un an la insistența păr. Petru Suciu, și a realizat deja un frumos capital material. Are deja 1 membră fondatoare cu taxa de 40 cor. (Ana Marcu) vre-o 50 membre pe viață cu taxa de 20 cor. și mai multe membre ajutătoare. În această sărbătoare a slujit sf. Liturgie păr. dr. Bălanu, protopop unit în București și parohul din loc păr. Petru Suciu. Predica asupra praznicului a rostit-o păr. Bălanu, vorbind la inima tuturor despre sf. Fecioară, mama noastră preabună, pe care cu toții trebuie s'o avem scut și ajutătoare. La sfințirea steagului a vorbit profesorul de teologie din Blaj, păr. dr. Macaveiu, îndemnând în un discurs avântat pe femei să se înroleze sub aceasta flamură, pe care e zugrăvit chipul sf. Maice al lui Dumnezeu, cea mai bună și cea mai fericită mamă. Le leagă de inimă să țină cu tărie la datinele străbune la legea și limba românească. În sfârșit păr. Suciu, folosește prilejul acesta sărbătoresc spre a ceti numele tuturor membrilor reuniunii sf. Maria, îndemnând în calde cuvinte și pe alții să se înscrie în această societate, a cărei țintă e mărirea casei Domnului. Seara o grupă de țărani au predat foarte bine piesa „O viașoară” a prof. dr. Prie din Blaj. Piesa aceasta cu puține modificări în unele scene prea lungi are să devină o bucată favorită la toate petrecerile populare. Sperăm să auzim astfel de lucruri bune, cât de multe dela Teiuș, pentru-că credincioșii noștri de acolo, au și puțință și inteligență de-a le săvârși. P.

Necrolog. Corpul profesoral dela gimnaziul superior gr.-cat. din Belényes—Beiuș cuprins de adâncă durere anunță, că mult iubitul și neuitatul fost coleg George M. Marinescu, profesor gimnazial în penziune, preot-paroh gr.-cat., arhidiacon onorar și asesor conzistorial în 27 Septembrie n. 1912 slăbit de adânci bătrânețe, provăzut cu sf. Taine ale muribunzilor a adormit în domnul în al 77-lea an al etății, 50-lea al preoției. Fericitul în Domnul, născut în 4 Octombrie 1835 în comuna Secaciu com. Bihor, după ce a absolvat studiile medii în Beiuș, iar sf. Teologie la universitatea din Budapesta, din 1861 până în 1901 ca profesor la gimnaziul nostru dezvoltând o activitate neobosită și rodnică timp de 40 ani, și-a înscris numele cu litere de aur în istoria școalelor noastre. Apoi pe lângă sarcina grea a carierei profesoriale din 1872 a mai funcționat muncind cu zel adevărat apostolic timp de 40 ani și ca preot în comuna vecină Pocola, jertfindu-și energia și avutul pentru mărirea bisericeii și binele parohienilor săi, de cari neuitat și binecuvântat va fi pururea. Rămășițele pământești se vor transporta dela casa sa din Beiuș, Duminică în 29 Septembrie n. 1912 la orele 10 a. m. în biserica gr.-cat. parohială din loc. de unde după săvârșirea prohodului se vor așeza spre vecinică odihnă în cimiterul greco-catolic. Belényes—Beiuș, în 27 Septembrie n. 1912. În veci pomenirea lui!

Posta Redacțiunii.

A. L. Păstrăm manuscrisul și îl vom folosi în curând. Eventual putem să-l reproducem în broșură.

I. N. După-cum v'ați putut convinge, v'a întrecut altul.

Rubrică medicală.

Noțiuni de Bio-fiziologie anatomică cu aplicații la igienă.

(Continuare.)

(4)

2. *Țăsutul muscular striat.* Țăsutul muscular striat este cel mai complicat. Celula mușchulară striată are o lungime foarte mare și uneori ajunge să aibă dimensiuni de câțiva milimetri. Nuclei se găsesc mai mulți și sunt așezați pe marginea celulei; pe când protoplasma prezintă striaturi în ambele sensuri atât longitudinal cât și transversal.

Țășătura musculară striată are deci ca element morfologic, o celulă alungită în care nuclei s'au înmulțit, iar protoplasma s'a transformat foarte mult. Dacă am căuta să pătrundem în constituția protoplasmei, vom vedea, că aceasta protoplasma este transformată în mai multe fibrile așezate în mod longitudinal una lângă alta și cari să numesc *fibrile musculare*. Fibrile musculare sunt formate la rândul lor dintr'o serie de discuri suprapuse, unele clare, altele obscure, cari alternează în mod regulat: unul clar, unul obscur etc. din cauza alternației acestor discuri fibra musculară prezintă strii transversale.

Mai multe fibre musculare unindu-se între ele, formează un țăsut muscular.

7. *Țăsutul nervos.* În întregul țesut nervos sunt două feluri de elemente 1) *fibra nervoasă* și 2) *celula nervoasă*.

1. *Fibra nervoasă* are următoarea constituție: În interiorul fibrei nervoase să găsește un fir, care este viu format din protoplasmă și să numește *cilindru-ax*; de jur împrejurul acestuia este așezată o substanță numită *myelină*, care servește de a proteja cilindrul-ax, iar la exteriorul myelinei să găsește o membrană numită teaca lui Schwann.

O fibră nervoasă văzută pe o lungime mare prezintă din distanță în distanță niște sugrumături.

La aceste sugrumături nu există myelină (este o întrerupere a myelenei). Nu toate fibrele nervoase au această constituție ci sunt unele fibre numite ale lui Remach, cari nu sunt altceva decât fibre nervoase ordinare, fără myelină, nu sunt formate decât din cilindrul ax învâlit la exterior de teaca lui Schwann.

2. *Celula nervoasă.* Celula nervoasă să caracterizează prin faptul, că are prelungiri multe. Toate celulele au una, două sau mai multe prelungiri, cari să întind foarte mult și se ramifică în abundență, iar în interiorul celulei să găsească câte un nucleu.

Prelungirile sunt de natură protoplasmatică. Protoplasma celulei nervoase este foarte granulată. Nu există nici o fibră nervoasă, care să nu fie în prelungirea unei celule nervoase. Cilindrul ax al unei fibre nervoase reprezintă prelungirea celulei nervoase, cari încunjurându-se de myelină și de teaca lui Schwann, dă naștere la o fibră nervoasă. Putem zice prin urmare, că avem un singur element în constituția sistemului nostru nervos, care este *celula nervoasă cu prelungirile sale*.

Organe și aparate.

Două sau mai multe țășături reunite pentru îndeplinirea aceluiași scop, dau naștere la un *organ*; mai multe organe reunite la un loc, în vederea aceluiaș scop

dau naștere la un *aparat*. De exemplu: țesutul epitelial, conjunctiv și muscular dă naștere la un organ ce are de scop a transforma o parte din alimente. Mai multe organe, care contribuie la îndeplinirea aceleiași funcțiuni, cum este ficatul, intestinele, pancreasul etc., constituie la un loc, un aparat ce se numește: *Aparatul digestiv*, iar mai multe aparate dau naștere la un *organism* sau la un *animal*.

Să vedem cari sunt principalele aparate mai necesare din organismul unui animal. Observația zilnică ne arată că animalele perd diferite substanțe din corpul lor și aceasta din cauza funcționării lor. Astfel vedem că omul pierde apă, prin urinare, prin respirație, prin sudoare, și pierde în urmă și alte substanțe. Dacă acestea perderi n'ar fi înlocuite animalul s'ar nimici.

O parte, poate cea mai importantă din corpul unui animal, este întocmită în vederea de-a asigura animalului ca substanțele pe care le perde prin funcționare să fie înlocuite de către altele. Toate părțile animalului care servesc la aceasta constituie *aparatele de nutriție*, pe cari trebuie să le poșeadă ori ce animal. Funcționarea îndeplinită de aceste aparate poartă numele de *nutriție*. Pe lângă aceasta animalul trebuie să cunoască foarte bine, ceea ce se petrece în jurul lui, căci numai cunoscând aceasta poate să se ferească de împrejurările cari îi sunt nefolositoare; cu alte cuvinte animalul trebuie să se poșede în relație cu lumea externă. Din aceasta trebuință rezultă că o altă parte din corpul animalului, va fi întocmită astfel, ca să pună animalul în relație cu lumea externă. Aceasta parte constituie *aparatul de relație*. Funcțiunile îndeplinite de el poartă numele de *funcțiuni de relație*. Pe lângă aceasta mai există și un *aparat de reproducere* ce servește la reproducerea animalului.

Nutrițiunea.

Pentru îndeplinirea nutriției distingem mai multe aparate. Animalele monocelulare se nutresc, introducând în corpul lor, diferite substanțe pe care le întâlnesc în mediul exterior și pe care le transformă astfel încât să înlocuiască părțile ce au fost pierdute de organismul animalului. Aceasta operațiune se numește *asimilațiune*.

În acelaș timp în corpul animalelor se petrec și alte transformări. Diferitele substanțe ce compun bolul alimentar sufer astfel de transformări încât pot fi dăunătoare vieții animalului, prin urmare acestea substanțe trebuie eliminate din corpul lui. Operațiunea aceasta constituie *desasimilațiunea*. În definitiv putem zice, că întreaga nutriție nu este altceva decât efectuarea în mod simultan a acestor două operațiuni.

Noi am văzut că pe lângă corpurile străine ce introduc animalele monocelulare în corpul lor, ele mai au o nevoie continuă de oxigen, și nu putem concepe viață fără oxigen.

În animalele monocelulare nutrițiunea este efectuată de întreg corpul animalului care e celula pe când în animalele pluricelulare este efectuată de mai multe părți, care toate concur la efectuarea nutriției. Pentru îndeplinirea fenomenului de nutriție vom avea deci:

1. O parte din corpul animalului însărcinată cu introducerea și transformarea corpurilor străine numită: *aparatul digestiv*.

(Va urma.)

Dr. V. Hăncu.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

— Chiar aceasta o spun și catolicii despre biserica protestantă și sunt în foc căci biserica lor există cu cincisprezece veacuri mai înainte de cea a protestanților. În aceste cincisprezece veacuri așadar, singur catolicii au fost fii adevărați ai bisericii creștine.

Beza se aștepta la o dispută religioasă încercată, dar i-a împedat dela așa ceva așa, care s'a deschis pe neașteptate.

Coligny, a intrat în antișambra cu pași grăbiți și era așa de confuz și zăpăcit cum nu l'au văzut nici-când până atunci. A examinat odaia cu de-amănuntul. La câțiva pași după el veni și Antremont.

— Hugo! — îl agită pe marquis, fără să observe pe Beza, câți nobili sunt prezenți?

— Cincisprezece, zise Rivere. Ceealalți azi dimineață s'au depărtat din castel.

— Regina, însoțită de o suită neobișnuită se apropie de patria noastră și încă cu gând rău — zise Coligny. Tocmai acum mi-a spus-o o solie și noi suntem nepregătiți.

Beza a palizit și a făcut câțiva pași înapoi.

— Acesta-i atacul dușmănos a femeii italiene — a zis Coligny. Odată voia să mă omore prin ucigători plătiți și acum înasași se apropie să-mi facă sfârșitul.

— Pentru numele lui Dumnezeu să ne gândim la scăpare, până nu-i târziu, zise Beza palid de frică!

— Să fugim de o femeie și încă din casa mea proprie? Nu! nu se poate a replicat admiratul! Cu toate aceste chemați pe toți la arme. Lasă se știe străinii, că viața lui Coligny e apărută de supușii sei fideli.

— Stai! demândă Artur, când voia să se depărteze. Gașpar, te rog frumos și nu gripi lucrul, frica te tradează. Nu se poate ca o fată din familie de medici să săvârșească așa o faptă murdară. Hugo, iubitul meu nici un pas mai departe! Gașpar fii cu minte!

— Nu chemați pe toți la arme!

— Hugo rămâi pe pace, Gașpar să-ți fie rușine! — zise Antremont, reținând pe marquis. Regina nu vine cu nici un scop dușmănos — ci din contră! Acum îmi vine în minte și acum pricep vorbele confuze ale lui Balafre, pe cari le-a spus cu câteva zile mai înainte. Acelea voiau să se facă pace.

Admiratul încă a consimțit. Iritarea lui s'a mai domolit puțin și a început a se răgeta mai cu sânge rece.

— Se poate să fie adevărat! Doar mobila regină e dornică de pace.

— Sunt așa de convins despre intențiile ei de pace, încât te asigur despre aceasta cu vorba și cu viața mea.

— Îți mulțumesc Artur! Tu m'ai scăpat de un lucru care m'ar fi făcut de ris. Așarta frică de o femeie, care se apropie ca un porumb al păcii, totuși e mare lucru. Să ne îmbrăcăm deci în vesminte de pace și să facem o față ospitală la sosirea ei.

— D-le admiral! Permite-mi să-ți spun o singură vorbă! zise Beza. Sosirea reginei în fruntea unei oști așa de mari, pentru noi are mare însemnătate. Deja prezența lui Henric principele de Lotharingia, ne clarifică toată situația. El ție-e dușman de moarte. Cugetă-te ce s'a întâmplat cu trei ani mai înainte în adunarea din Moulins. Acolo, a trebuit să jori că n'ai fost părtaș la omorul tatălui-său. În urma acestui fapt, întreagă familia Guise și chiar cardinalul încă te-a sărutat. Singur principele de Lotharingia nu s'a înduplecat la așa ceva. A jurat răsbunare împotriva omoritorului tatălui-său. Acum vine să-și îndeplinească promisiunea. Pentru aceea fugi, scapă dinaintea lui.

— Vorbești ca unul, care se teme zise Antremont. Nu-l asculta Gașpar. Delătură dela tine vorbele predicatorului care știe explica sf. Scriptură, dar nu știe și nu înțelege situația și gândul unei regine din Franța. Cum? Regina noastră ar ataca cu o suită de bandiți pe un om lipsit de apărare? E lucru ridicol! Ba, e nebunie curată! Îți spun încă odată: îți garantez cu viața mea!

Coligny încă era convins de spusele lui Antremont. Cuvintele lui Beza nu l'au putut abate dela convingerea sa.

— Fii liniștit d-le magistru! Suntem sub scutul lui Dumnezeu. Ba, avem și garanța preținului. Hugo, s'a întors către marquis, vei conduce pe regina în curte, apoi în sala de primire și acolo am eu să convin cu dansa. Ai înțeles?

Și însoțit de Antremont s'a depărtat din odaie.

(Va urma.)

trebui reslătite în cercuri cât se poate mai largi, căci ar fi foarte folositoare poporului țăran în sufletul căruia ar deștepta de sigur dorul de propășire și bună stare.

Nr. 16. Nicolae Iosif: *Creșterea pomilor*, sfaturi și povești pentru țărani, arătându-le în o limbă pricepută de toți, cum ar putea să-și umple grădinile aproape părăginite și părăsite cu pomi roditori, cari ar aduce bani frumoși cu puțină grijă.

Ioan Baciu: *Isvorul Precestei sau Minunile delu Lourdes*, Bistrița 1912 ed. III. prețul 30 bani. Cuprinde o scurtă povestire a minunilor P. C. Fecioare dela Lourdes, având la urmă o colecție de rugăciuni evlavioase.

„Cosinzeana”, revista literară ilustrată săptămânală. Nr. 37—1912, cu următorul cuprins: Ioan Agârbicean: Ceasuri de seară. Aurelia Pop: Sonet, poezie. Adrian Corbul: Scrisoare din Bretania. T. L. Blaga: Inventatori și invenții. Vasile Al-George: Te duci, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului roman. Flori de-o zi: A. C.: Paserile și aeroplanul. T. Murășan: Despărțire. Ilustrații. Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonații cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului opt biblioteci à 25 cor.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**

Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

BIBLIOGRAFIE.

Din Biblioteca populară a Asociațiunii a apărut:

Nr. 14. Dulfu P. „*Din isprăvile lui Păcală*”, partea I. cuprinde primele 9 cânturi din atât de reslătite și cunoscute isprăvuri ale veselului Păcală, plăcute așa de mult poporului.

Nr. 15. Romul Simu: *Comuna Viitorul*, sub plăcuta formă de povestire se dau sfaturi și pilduri pentru înaintarea unui sat prin sine însuș. Cartea aceasta a dlui Simu, ca și satul cu comorile a dlui Petrescu, ar

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 97—104 (Központi városháza mellett).

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőültvénytelepek

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala comunală cu limba de propunere maghiară-română din Iankahid, devenit vacant prin denumirea fostului învățător la școală de stat, prin aceasta să scrie concurs cu termenul de 10 Oct. st. n. a. c.

Salar: 1000 cor. și quinquenalele ce-i compet, 210 cor. cvartir și grădină, 40 cor. pentru conferințe 10 cor. cancelarie și trăsuri gratuite în afaceri oficioasă precum și suma ce eventual să va asămha ca despăgubire de scumpete prin Înaltul Guvern r. u.

Intreg salarul se solvește în rate lunari anticipative. Învățătorul ales e *obligat* a îndeplini și funcțiunea de cantor gr. cat. fără remunerație deosebită, dar conducătorii de cor pot conta la un venit lateral de 200 cor. anual.

Recursele scrise ungurește, provăzute cu diploma și alte atestate, toate în limba maghiară traduse, să se subștearnă „senatului școlii comunale“, până la termenul de sus.

Jankahid la 24 Sept. 1912.

In numele senatului:

[105] 1—2

Petru Conda
preot gr. cat.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca și **asigurări asupra vieții** în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: **asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.**

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

»Banca generală de asigurare« dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

(4) 37—52.

Oleiu de mașină!

Aviz! Cât de curând îmi pun în lucrare
Fabrica de sistem american pentru producerea oleiului
de mașină.

Prima fabrică de felul acesta pe întreg teritoriul țării.
Tot soiul de oleiuri pentru mașini și cilindre de toată calitatea.

Pe calea aceasta îmi ieau voie să atrag atențiunea

Consumenților de Benzin

asupra stabilimentului meu pentru

Rectificarea Benzinului,

clădit din nou și aranjat conform progreselor celor mai nouă ale tehnicei moderne. Cu ajutorul acestui aparat pot să fabric benzina de calitate primă și cel mai fin, de două-ori destilat, pentru motoare, pentru automobile, benzina pentru curățitul petelor, de mai multe calități, de cel lipsit cu totul de miros, chiar și spre scopuri de apotecă; apoi gazolin (spre scopuri de luminat), hidrur (pentru desvoltarea gazului), extract de benzin și surogat de terpenin. Aceste produse ale mele de prima calitate, le recomand stimaților cumpărători, pe lângă un preț moderat, și un serviciu punctuos și repede.

Petrol regesc și de salon, de cel mai fin!!

Tot felul de produse petrolifere: Oleiuri pentru mișcarea motoarelor, pentru încălzirea locomobilelor și oleiuri pentru unsul mașinelor!! Oleiuri pentru încălzitul odăilor!!

Fabrica rafinării de petrol alui

BÁRUCH IEREMIAS

(104) 1—10

în MAROSVÁSÁRHELY.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

— SIBIIU —

Stradă Csnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5.275.798-28
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.146.558-30
Starea asigurarilor cu sfârșitul anului 1911	foc „	127.763.744-
	(viață „	10.931.322-

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.520.492-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 95—?